

Viktigt hedra sanningen i en tid av falska nyheter¹

Sedan valet 2016 har Donald Trump och hans administration försett oss med en outsinlig ström av uppseendeväckande uttalanden. Till de mest omtalade hör rådgivaren Kellyanne Conways ord om att Vita husets pressekreterare Sean Spicer satt inne med ”alternativa fakta” angående deltagarantalet på presidentens installationshögtid, ett uttryck som 2017 utnämndes till årets *Unwort des Jahres* – alltså årets ”icke-ord” eller ”o-ord” – i Tyskland.

Ett ännu vanligare – och lika problematiskt – uttryck från presidenten själv är ”falska nyheter”, ett omdöme som regelmässigt slungas ut mot etablerade medier och deras rapportering om sakernas tillstånd. Den känsla man får är att ”falska nyheter” helt enkelt är Trumps beskrivning av allt som media tar upp som inte stryker honom själv medhårs. Endast undantagsvis tycks någon mer nyanserad analys ligga bakom uttrycket.

Problemet förvärras av den frekvens med vilken Donald Trumps tunga (eller twitterfingrar) har visat sig slinta. Tidningen *Washington Post* har hållit räkningen, och är vid det här laget uppe i mer än åtta tusen exempel på vilseledande eller direkt falska påståenden. Till de oftast upprepade hör att presidenten har fått igenom den största skattesänkningen i USA:s historia, att USA:s ekonomi är den bästa någonsin och att bygget av den utlovade muren mot Mexiko redan är igång.

Om detta finns det mycket att säga. Sant är att även tidigare presidenter har farit med osanning; omfattningen i fallet Trump saknar dock motstycke i USA:s

historia. Sant är också att det finns en tendentiös och/eller selektiv hållning i mycket av den amerikanska nyhetsrapporteringen – liksom i de flesta andra länders dito. Samtidigt slår presidentens kritik bredare än så, när han i praktiken tycks stämpla *alla* etablerade medier som ”falska nyheter” eller till och med som ”folkets fiende”. Därmed har alla försök till saklighet farit ut genom fönstret.

Inget av detta behöver förstås innebära att Donald Trumps politik skulle vara dålig. Var och en är fri att själv avgöra vilken politik som erbjuder bäst lösningar på vår tids stora frågor. Men även den som sympatiserar med Republikanerna under Trump borde se presidentens attityd som problematisk. God politik måste trots allt kunna försvaras och förklaras utan vare sig sluggerattityd eller falska påståenden; när så inte är fallet både kan och bör vi ana ugglor i mossen.

Ett intressant inlägg i denna debatt kom för något år sedan av den svenska filosofiprofessorn Åsa Wikforss. I sin bok *Alternativa fakta* med underrubriken *Om kunskapen och dess fiender* går Wikforss i närkamp med den postmoderna sanningsrelativismen. Med Trump som ett av sina paradexempel undersöker hon fenomenet fakta- och kunskapsresistens, och hon talar om lögn, falska nyheter och propaganda i media. Till hennes viktigaste slutsatser hör att det verkligen farliga med vår tids upplösning av sanningsbegreppet är att argumenten förlorar sin betydelse. Om allt bara är en fråga om perspektiv blir det ju i praktiken bara den vi tycker bäst om som vi själva lyssnar på – vilket

lämnar fältet fritt för demagogerna.

Även ur ett kristet perspektiv finns det goda skäl att hedra vad som är sant och rätt. ”Inte mot sanningen förmår vi något, utan för sanningen”, skriver Paulus (2 Kor 13:8). Och profeten Jesaja beklagar sig: ”Rättvisan trängs tillbaka, rättfärdigheten står långt borta, ja, sanningen vacklar på torget, det som är rätt kan inte komma fram” (Jes 59:14). Så snart som sanningen inte hedras kommer det att få konsekvenser för samhället i stort.

Det är också därför som devisen ”ändamålet helgar medlen” tenderar att bli särskilt allvarlig när det handlar om synen på vad som är sant och rätt. Saklighet, vederhäftighet och god argumentation är dygder som behöver värnas i såväl kyrkans som politikens värld. Kan detta vara en bön att bedja inför det stundande 2019?

1. I en tidigare version publicerad som ledare i *Världen Idag* 181229. Återgiven med tillåtelse av författaren.

Olof Edsinger
 Generalsekreterare för Svenska
 Evangeliska Alliansen
 olof.edsinger@sea.nu

Vad är grunden för vår hoppfullhet?¹

Så har vi ännu en gång önskat varandra gott nytt år, och nu tagit steget in i 2019.

För den som är kristen är det ett nådens år 2019. Det betyder att vi lever i en värld som, trots alla svårigheter och problem, inte är övergiven. Vi tillhör inte en mänsklighet som är dömd till undergång. Eftersom Gud finns och har blivit en av oss i Jesus Kristus har vi hopp för framtiden. Därför kan vi också ta oss an utmaningarna – både de som rör vårt personliga liv och de som berör samhällets och planetens framtid – med realism och tillför-

sikt. Det är meningsfullt att engagera sig. Det råder ingen tvekan: Kristen tro är den mest hoppfulla av alla livssyner och religioner.

En av höstens viktigaste kulturdebatter initierades av Joel Halldorfs bok *Gud: Återkomsten*. Frågan om det postsekulära samhället diskuterades i flera av landets större tidningar och kommer tveklöst att följa med oss in i det nya året.

Joel Halldorf ställde i *Expressen* (19/12 2018) den utmanande frågan om vad de sekulära liberalerna tror på, vad som är den metafysiska grunden för den etik och det samhälle de kämpar för. Om nu Gud är död, vad bygger då idén om det goda på?

I en kommentar i *Dagens Nyheter* (27/12 2018) besvarar ledarskribenten Lisa Magnusson den frågan. Hon tar avstånd från kristen tro som hon, felaktigt, menar leder till ett förtryckande samhälle. Lika så tar hon avstånd från postmodernism och nihilism: ”Postmodernismen är trots allt inget mer än en återvändsgränd intill nihilismens stinkande container.”

Vad är då alternativet? Jo, ”det enda rimliga svaret på frågan om vad en liberal tror på” är enligt Lisa Magnusson: ”Det har du faktiskt inte med att göra.” Det är ett häpnadsväckande anti-intellektuellt svar.

Ingemar Hedenius måste vända sig i sin grav. Under 40- och 50-talet skrev han ett stort antal kristendomskritiska debattartiklar i just *Dagens Nyheter* och hävdade vad han kallade ”den intellektuella moralens maxim”. Den innebär att ”inte tro på något, som det inte finns några förnuftiga skäl att anse vara sant.” I dag drabbar den kritiken det sekulära tänkandet. Lisa Magnussons kommentar bevisar den sekulära liberalismens tomhet. Den saknar metafysisk grund och blir därmed ett önsketänkande.